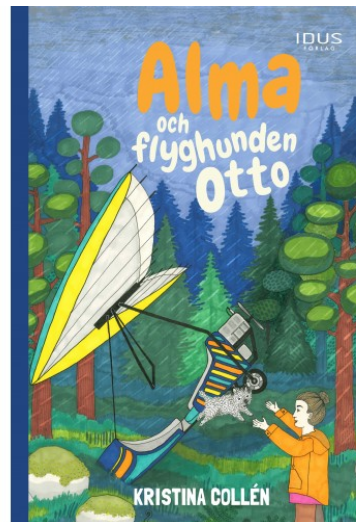

Arbetsmaterial/Lärarhandledning till böckerna

Alma och papegojmysteriet & Alma och flyghunden Otto

Författare: Kristina Collén

Illustratör: Lisa Lindqvist

Innehåll

1. Varför en bokserie om en flicka med NPF?
2. Beskrivning av böckerna
3. Vad har sagts om böckerna?
4. Vad säger läroplanen?
5. Läs böckerna för barnen
6. Praktiska uppgifter och tips
7. Alma som teater
8. Almamodellen

Kontaktuppgifter till oss

Kristina Collén, författare

Hemsida: kristinacollen.se

E-post: kontakt@kristinacollen.se

Facebook: Detektiv Alma

Instagram: @detektivalma

Lisa Lindqvist, illustratör

Hemsida:

konstlisa.wixsite.com/konstlisa

E-post: konstlisa@hotmail.com

Facebook: Lisa konstlisa Lindqvist

Instagram: @konstlisa

1. Varför en bokserie om en flicka med NPF?

Forskning visar att flickor som har neuropsykiatriska funktionshinder, NPF, såsom bl a autism, Aspergers syndrom och ADHD, ofta upptäcks senare än pojkar, får färre insatser i skolan och diagnos sent i livet. Detta innebär att de får svårigheter att klara av skolmiljön och ofta lider av psykisk ohälsa. Flickornas skolfrånvaro ökar visar en enkätundersökning som Autism- och Aspergerförbundet genomfört. För att uppmärksamma flickornas särskilda svårigheter, strategier och styrkor, har böckerna om Alma kommit till. Jag som författare har mångårig erfarenhet av stödjande socialt arbete till familjer och barn inom NPF-området, och till personal inom området. Under skrivprocessen av böckerna har jag samarbetat med flickor och kvinnor som har diagnos inom NPF, och de har fungerat som inspiratör till Almakaraktären. Även NP-teamet på Barn- och ungdomshabiliteringen i Örebro län har konsulteras i skrivprocessen.

2. Beskrivning av böckerna

Böckerna *Alma och papegojmysteriet* och *Alma och flyghunden Otto* är kapitelböcker för barn åldern 6-9 år och handlar om Alma som är 10 år och kallar sig själv för Alma med två A, A som i autism och A som i ADHD. I första boken flyger papegojan Jack bort, och Alma som forskar kring Amazonpapegojor har ett särskilt finurligt sätt att hitta papegojan. I den andra boken kraschar ett flygplan i skogen bakom mormors hus där Alma bor över sommaren. Flygplanet, som är ett speciellt Trike-flygplan, ska visas upp på Flygets dag nästkommande lördag. Det blir en kamp mot klockan, ska Alma hitta den viktiga silvernyckeln för att planet ska kunna starta?

I böckerna finns också en tomte med, gårdstomten, som kommer till undsättning när Alma behöver det som bäst. Mormor säger att oknyttan lever sida vid sida med människorna men att bara vissa människor kan se dem, såsom Alma kan. Men lyktgubben ska man akta sig för. Är det lyktgubben som har fört bort papegojan Jack?

I böckerna beskrivs Almas styrkor utifrån hennes NPF. Hennes specifika kunskaper, förmåga att fördjupa sig i detaljer och ha uthållighet i vissa situationer kommer väl till pass när hon är utövar sitt detektivarbete. Även de svårigheter Alma har att exempelvis förstå sociala koder beskrivs samt hennes strategier när det blir för jobbigt för henne.

Omgivningen, framför allt mormor och morbror Tage stöttar Alma och de kan fungera som förebilder för vilket förhållningssätt som är funktionellt för barn med NPF. Andra vuxna i boken har Alma svårt att förstå sig på och då blir det krockar i det sociala samspelet.

3. Vad har sagts om böckerna?

Nedan följer några exempel på feedback som böckerna har fått från recensenter.

Alma och papegojmysteriet är en alldeles lagom liten berättelse för de yngre skolbarnen som bitvis kan bli en aning läskig. Författaren Kristina Collén berättar rakt och enkelt, men väver också in att Alma får viss hjälp av gårdstomten. Vissa barn kommer att känna igen sig i Almas envishet och raka kommentarer, hennes svårigheter att förstå bildspråk och hennes grubblande över varför folk säger det de säger och gör som de gör. Andra barn känner inte igen sig men ha fått stifta bekantskap med en intressant liten personlighet. Jag ser gärna fler böcker om Alma och hennes kluriga detektivarbete.

BTJ recension. Lektor Maria Wolff Gripfelt

Det är en fin bok som lyfter Alma och hennes styrkor. Härligt med en flicka som frångår normen i huvudrollen. Jag hade flera elever som kände igen sig i boken och tack vare boken fick vi till många diskussioner.

@laspedagogen

En bok jag varmt rekommenderar att läsa både som högläsning och för barn som vill läsa själv. Kanske läsa för ett syskon, ett barn som själva har ett A i sitt liv eller som högläsning i skolan. Gärna med lite uppföljningsfrågor och

reflektioner tillsammans med barnen. Hur är livet för Alma? Känner du/Ni igen något? Tycker ni också vuxna kan prata konstigt ibland? Hur skulle ni kunna hjälpa Alma om ni gick i samma klass?

@flickperpektivet_adhd_autism

Fler recensioner finns att läsa på instagramkontot @detektivalma.

4. Vad säger läroplanen?

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang (Kapitel 2 i Läroplan 2011)

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för diskriminering, förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,
- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet,

- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper,
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt, och
- i arbetet med normer och värden uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.

Läraren ska

- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Hur kan en skönlitterär barnbok vara till hjälp för läraren att arbeta mot skolans värdegrund och målen i Läroplanen? Den skönlitterära formen passar bra för att förmedla en känslomässig upplevelse¹. Texten kan utveckla elevernas förmåga att leva sig in i andra barns specifika situation och öka deras vilja att hjälpa sina kamrater som ibland kan ha det svårt.

¹ Skönlitteratur passar för att förmedla känslor. Tidningen Specialpedagogik, 4 december 2018

5. Läsa böckerna för barnen

Böckerna om Alma kan fungera som högläsning i klassen eller barngruppen eller så kan barnen läsa böckerna själva. Fundera på om det skulle vara bra att resonera med barnen en stund efter varje lässtund eller vid några tillfällen under läsningen av boken. Utgå ifrån barnets ålder och hur mycket de kan hålla i minnet. Konkretisera för mindre barn, och ge exempel utifrån boken.

Gör gärna lässtunden till en mysig stund med exempelvis ett tänd ljus. Försök att skapa en lugn stund där barnen kan varva ner. Låt gärna barnen måla eller rita (fritt) under tiden om det är högläsning, något som barn med "myror i benen" skulle kunna uppskatta. Barnen får gärna ha konkreta idéer för sina klassrum, skolgården, fritids som skulle kunna underlätta för Alma i sina teckningar, eller rita något fritt från boken.

Uppmuntra till kreativitet.

6. Praktiska uppgifter och tips

Nedan följer förslag på frågeställningar till barnen som kan användas. Här är det viktigt att den vuxne leder samtalet och skapar trygghet i gruppen så att alla som vill vågar och får komma till tals. Skapa ett öppet klimat genom att visa att det är tillåtet att säga "fel", att ändra sin åsikt, att få fundera innan man svarar osv. Använd gärna papper och kriterior där barnen får skapa och gestalta olikheter på ett sätt som är anpassat efter deras ålder.

- Vad är Alma bra på?
 - Berätta om hennes speciella superkrafter.
 - Hur kan man använda sådana superkrafter som just Alma har?
- Prata om det positiva med att ha olika förmågor, exempelvis att kunna ett särskilt språk eller teckenspråk, vara god kamrat, vara bra på att hjälpa sin kompis, kunna mycket om något speciellt mm
 - Hur skulle man kunna lyfta upp alla olikheter i skolan/på fritids?
 - Vad blir svårt för Alma?
 - Hur gör Alma när det är svårt?
- Vad skulle vara jobbigt för Alma i din skola, exempelvis i klassrummet, i kamratgruppen osv?

- Vad brukar Alma göra för att det ska bli bättre för henne?
- Hur gör mormor och hennes morbror för att hjälpa henne?
 - Hur skulle de vuxna på din skola kunna hjälpa Alma?
- Hur skulle du kunna hjälpa Alma om hon var din klasskompis?
 - Hur skulle du kunna vara en bra kompis till Alma?
- Hur vill du att en bra kompis ska vara för dig om du hade en jobbig dag, var ledsen, trött osv?
 - Hur ser man på en kompis att den inte har det bra?
- Vad skulle hjälpa Alma att må bra i din skola (i skolmiljön)?
- Går det att ändra något, exempelvis i skolan, på skolgården, i idrottssalen, på fritids eller i matsalen för att Alma skulle må bra och trivas i skolan?
 - Hur gör du om det blir för jobbigt för dig i klassrummet (eller i de andra rummen/salarna/skolgården) eller med kamraterna?
- Hur tycker du att de vuxna kan hjälpa dig för att du ska ha det så bra som möjligt i skolan?

Följ gärna upp dessa samtal under fritidstid, med att ha små spontana, eller planerade samtalsgrupper, med barnen.

7. Alma som teater

Alma och papegojmysteriet är en teaterföreställning för både barn och vuxna som hade premiär i Västerås oktober 2019. Det är det internationella scenkompaniet Awake Projects med bas i Västerås som sätter upp pjäsen. Föreställningen, som bygger

på texten i boken, är ca 40 minuter lång och innehåller även nyskriven musik. Så här presenteras föreställningen på scenkompaniets hemsida awakeprojects.com:

Alma brukar kalla sig själv för Alma med två A.

A som i autism och A som i ADHD. Det är två saker som gör Alma speciell. Speciellt bra på vissa saker. Som att lyssna. Och på att vara detektiv. Alma är också djurens väktare som mormor säger och när den operasjungande papegojan Jack försvinner är det bra att Alma finns där. Under jakten på papegojan håller det dock på att gå riktigt illa. Men kanske får Alma användningar av sina specialiteter, av det som gör henne till en superhjälte. Alma och Papegojmysteriet är en föreställning av och med Awake Projects, baserad på boken av Kristina Collén.

Föreställningen går att beställa genom teaterkompaniets hemsida eller via författaren.

8. Almamodellen

Almamodellen – utveckling för inkludering, vänder sig till verksamheter som stödjer och utbildar barn upp till 12 år. Bakgrunden är att flickor med problem

inom NPF-området (som autism och ADHD) inte uppmärksammas i samma utsträckning som pojkar. Deras styrkor och svårigheter yttrar sig på ett annorlunda sätt.

Skolfrånvaron för denna grupp ökar, samtidigt som skolpersonal upplever sig sakna tillräckliga kunskaper.

Almamodellen är ett skräddarsytt utbildnings- och seminarieprogram som riktar sig till en hel verksamhet,

skapad genom Social Impact Lab, SoIL, på Örebro universitet. Almamodellen tar sin utgångspunkt i böckerna om detektiv Alma, och innefattar teaterföreställning, föreläsningar och seminarier. Personal tillägnas ett inifrånperspektiv och ett barnperspektiv för att få redskap till utveckling vad gäller pedagogiskt arbetssätt, miljö och bemötande. Syftet med Almamodellen är att ge kunskap och strategier för att möta flickornas behov. Även barnen/eleverna inkluderas i modellen genom teaterföreställningen och ett läsprojekt för att fördjupa barnens kunskaper och förståelse för sina kamrater.

Almamodellen är utvärderad i en uppsats i specialpedagogik². Där framkommer att *"Almamodellen erbjuder en [...] helhetslösning då den verkligen leder till en hållbar skolutveckling för en hel personalgrupp som verkar gynnsamt för flickor med autism och ADHD"*

Vi som genomför Almamodellen är:

Kristina Collén, socionom sedan 1986 och universitetsadjunkt sedan 2010, med 30 års erfarenhet av stödjande, handledande och utbildande omkring kognitiva svårigheter, autism och ADHD. Kristina har också erfarenhet av att driva projekt inom funktionshinderområdet, bland annat till personal inom skolan. Kristina är författare till barnböckerna om detektiv Alma och skapare av Almamodellen.

Kirke Nilsson, socionom sedan 2017 och universitetsadjunkt. Kirke har autism och ADHD och ger ett inifrånperspektiv på hur det är att leva med dessa funktionshinder. Kirke har varit inspiratör till Almakarakteren och har 14 års erfarenhet av föreläsning kring autism och ADHD.

² Forsberg, Malin (2019). Almamodellen – en studie om ett arbetslags upplevelse av att ingå i en arbetsmodell som syftar till ökad kunskap om flickor med autism och ADHD i skolan. Linköpings universitet. Institutionen för beteendevetenskap och lärande.

Awake Projects är ett internationellt scenkonstkompani med bas i Västerås. Teamet är uppbyggt av professionella artister med bakgrund inom teater, dans och musik. De genomför bland annat teaterföreläsningar och workshops med barn. Föreläsningen *Alma och papegojmysteriet* hade premiär i oktober 2019.

**föreläsning, föreläsning
och Workshop**

Alma

**och Papegoj-
mysteriet**

Alma brukar kalla sig själv för Alma med två A. A som i autism och A som i ADHD. Det är två saker som gör Alma speciell. Speciellt bra på vissa saker. Som att lyssna. Och på att vara detektiv.

Almamodellen erbjuder ett inifrånperspektiv och ett barnperspektiv på hur det är att leva med autism och ADHD. Läs mer på kristinacollen.se

Föreläsningen gestaltar Almas styrkor och svårigheter. Föreläsning och workshop utifrån inifrånperspektiv ger fördjupad förståelse och redskap i mötet med flickorna. Läs mer på awakeprojects.com

För mer information om hur vi kan anpassa bästa paketet för er organisation, kontakta oss på hanna@awakeprojects.com eller ring Kristina på 076-87 79 163.

Awake Projects, ett internationellt scenkonstkompani av professionella artister med bakgrund inom teater, dans och musik.

Kristina Collén, universitetsadjunkt, socionom och författare, med 30 års erfarenhet av stödjande, handledande och utbildande omkring kognitiva svårigheter, autism och ADHD.

Kirke Nilsson, universitetsadjunkt och socionom, med 15 års erfarenhet av föreläsningar kring autism och ADHD. Har själv diagnoser autism och ADHD.

**AWAKE
PROJECTS**